

РІШЕННЯ
Іменем України

05 травня 2020 року м. Чернігів **справа № 927/531/18**

Господарський суд Чернігівської області у складі судді **А.С. Сидоренка**, за участю секретаря судового засідання Степаненко К.В., розглянувши у відкритому судовому засіданні за правилами загального позовного провадження матеріали позовної заяви за позовом **Товариства з обмеженою відповідальністю «ОЛКАР» в особі ліквідатора - арбітражного керуючого Косякевича С.О.** (04211, м. Київ, а/с 5) до **Товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОАЛЬЯНС-2009»** про витребування нерухомого майна та визнання права власності на нього, поданої в межах справи **за заявою**

КРЕДИТОРА: Товариства з обмеженою відповідальністю «ІНКРІС - АГРО»

36014, м. Полтава, вул. Соборності, 66

БОРЖНИК: Товариство з обмеженою відповідальністю «ОЛКАР»

14000, м. Чернігів, проспект Перемоги, 139, офіс 323

про відкриття справи про банкрутство

за участю представників учасників справи про банкрутство:

від позивача: Косякевич С.О. - ліквідатор

від відповідача: не з'явився

В судовому засіданні присутня Костіна Н.М. (посвідчення адвоката № 000070 від 26.08.2016)

В судовому засіданні 05.05.2020р., на підставі ст. 240 Господарського процесуального кодексу України, було оголошено вступну та резолютивну частину рішення.

ВСТАНОВИВ:

Товариством з обмеженою відповідальністю «ІНКРІС - АГРО» (надалі - Кредитор) подана заява про відкриття провадження у справі про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «ОЛКАР» (надалі - Боржник) на підставі ст. 10 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (надалі - Закон про банкрутство), яка ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 18.07.2018р. була прийнята до розгляду.

Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 30.07.2018р. відкрито провадження у справі про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «ОЛКАР» та введено мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Постановою Господарського суду Чернігівської області від 20.11.2018р. боржника визнано банкрутом, відкрито ліквідаційну процедуру строком на дванадцять місяців, ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Жураковську Л.В.

Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 26.03.2019р. звільнено арбітражного керуючого Жураковську Л.В. від виконання повноважень ліквідатора Товариства з обмеженою відповідальністю «ОЛКАР» з покладенням обов'язків останнього на арбітражного керуючого Косякевича С.О.

Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 17.10.2019р. вжито заходи до забезпечення позову Товариства з обмеженою відповідальністю «Олкар» до пред'явлення позову до Товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОАЛЬЯНС-2009» та ОСОБА_1 про витребування нерухомого майна з чужого незаконного володіння та визнання права власності на нього шляхом накладення арешту на наступне нерухоме майно, яке належить Товариству з обмеженою відповідальністю «АГРОАЛЬЯНС-2009»:

- ремонтну майстерню загальною площею 432,4 м2, розташовану за адресою: АДРЕСА_1 , реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна 593076774249;

- кузню загальною площею 76,8 м2, розташовану за адресою: АДРЕСА_1 , реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна 592364174249;

- гараж тракторної бригади загальною площею 512,6 м2, розташований за адресою: АДРЕСА_1 , реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна 592556974249.

21 жовтня 2019 року до Господарського суду Чернігівської області, в межах справи про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Олкар», надійшла позовна заява Товариства з обмеженою відповідальністю «Олкар» в особі ліквідатора Косякевича С.О. від 16.10.2019р. № 02-36/344/1 до Товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОАЛЬЯНС-2009» про витребування нерухомого майна та визнання права власності на нього, згідно якої позивач просить:

А) витребувати у Товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОАЛЬЯНС-2009» на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Олкар» об'єкти нерухомого майна:

- ремонтну майстерню загальною площею 432,4 м2, розташовану за адресою: АДРЕСА_1;

- гараж тракторної бригади загальною площею 512,6 м2, розташований за адресою: АДРЕСА_1;

- кузню загальною площею 76,8 м2, розташовану за адресою: АДРЕСА_1;

Б) визнати за Товариством з обмеженою відповідальністю «Олкар» право власності на:

- ремонтну майстерню загальною площею 432,4 м2, розташовану за адресою: АДРЕСА_1;

- гараж тракторної бригади загальною площею 512,6 м2, розташований за адресою: АДРЕСА_1;

- кузню загальною площею 76,8 м2, розташовану за адресою: АДРЕСА_1.

В обґрунтування заявлених позовних вимог позивач посилається на незаконність набуття ОСОБА_1 права власності на вищевказане нерухоме майно шляхом звернення стягнення на предмет іпотеки в позасудовому порядку та подальше його відчуження шляхом передачі до статутного капіталу ТОВ «АГРОАЛЬЯНС-2009». Оскільки, майно вибуло з володіння ТОВ «Олкар» не з його волі, іншим шляхом, власник має право його витребувати від ТОВ «АГРОАЛЬЯНС-2009» на підставі положень ст. 387, 388 Цивільного кодексу України. Даний позов поданий ліквідатором ТОВ «Олкар» з метою повернення майна банкрута до ліквідаційної маси. Крім того, відповідач не визнає права власності позивача на спірне майно, що є підставою для звернення до суду за захистом своїх прав шляхом визнання права власності на нерухоме майно.

Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 04.11.2019р.:

позовну заяву ТОВ «Олкар» до ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» про витребування нерухомого майна та визнання права власності на нього прийнято та приєднано до матеріалів справи;

постановлено здійснювати розгляд позовної заяви за правилами загального позовного провадження;

призначено розгляд позовної заяви в підготовчому засіданні на 03.12.2019р.

встановлено процесуальний строк для подання відповідачем відзиву на позовну заяву - протягом п'ятнадцяти днів з дня вручення даної ухвали;

встановлено процесуальний строк для подання ТОВ «ІНКРІС - АГРО» письмових пояснень щодо позову - протягом п'ятнадцяти днів з дня вручення даної ухвали.

Вказана вище ухвала суду від 04.11.2019р., що направлялась ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» на адресу, зазначену в позовній заяві і яка відповідає адресі, наявній в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, була повернута до суду з інших причин, що не дали змоги виконати обов'язки щодо пересилання поштового відправлення.

У встановлений судом процесуальний строк ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» відзив на позовну заяву, а ТОВ «ІНКРІС - АГРО» письмові пояснення щодо позову до Господарського суду Чернігівської області подані не були.

Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 03.12.2019р. задоволено клопотання ТОВ «Олкар» про витребування документів; витребувано у ТОВ «АГРОАЛЬЯНС-2009» документи, на підставі яких відбулось відчуження ОСОБА_1 спірного нерухомого майна у зв'язку з чим підготовче засідання було відкладено на 26.12.2019р.

Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 26.12.2019р. закрито підготовче провадження та призначено справу до судового розгляду по суті в судовому засіданні на 23.01.2020р.

Відповідач та третя особа належним чином були повідомлені про дату, час та місце проведення судового засідання, однак не скористались своїм процесуальним правом на участь у ньому.

17 січня 2020 року до Господарського суду Чернігівської області надійшла заява від 15.01.2020р. ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» про проведення призначеного на 23.01.2020р. судового засідання за відсутності його повноважного представника.

Також, 17 січня 2020 року до Господарського суду Чернігівської області надійшла заява від 15.01.2020р. ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009», якою останнє просить приєднати до матеріалів справи, зокрема:

клопотання від 15.01.2020р. про приєднання доказів (документів, на підставі яких відбулось відчуження ОСОБА_1 спірного нерухомого майна);

письмові пояснення від 15.01.2020р. за позовною заявою (за своїм змістом дані пояснення фактично є відзивом на позовну заяву).

Як вбачається з матеріалів справи, вказані вище ухвали суду від 04.11.2019р. та від 03.12.2019р., що направлялись ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» на адресу, зазначену в позовній заяві і яка відповідає адресі, наявній в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, 12.11.2019р. та 11.12.2019р. відповідно були повернуті до суду з інших причин, що не дали змоги виконати обов'язки щодо пересилання поштового відправлення (відповідні відмітки уповноваженої особи відділення поштового зв'язку датовані 11.11.2019р. та 10.12.2019р.).

З урахуванням наведених вище обставин та положень п. 5 ч. 6 ст. 242 Господарського процесуального кодексу України, витребувані докази та відзив на позовну заяву подані ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» до Господарського суду Чернігівської області з пропуском встановлених процесуальних строків.

За змістом ч. 2 ст. 118 Господарського процесуального кодексу України, заяви, скарги і документи, подані після закінчення процесуальних строків, залишаються без розгляду, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

Оскільки відзив на позов поданий відповідачем після закінчення встановленого господарським судом процесуального строку без клопотання про його поновлення, він залишається судом без розгляду.

В судовому засіданні 23.01.2020р. суд розпочав розгляд справи по суті та оголосив перерву в судовому засіданні до 13.02.2020р. про що відповідач був належним чином повідомлений шляхом вручення ухвали - повідомлення.

Проте, у зв'язку з надходженням скарги ОСОБА_2 на рішення Господарського суду Чернігівської області від 04.12.2019р. по справі № 927/531/18, матеріали даної справи були направлені до Північного апеляційного господарського суду, а тому призначене на 13.02.2020р. судові засідання не відбулось.

15 квітня 2020 року матеріали справи № 927/531/18 були повернуті до Господарського суду Чернігівської області і ухвалою від 21.04.2020р. розгляд позовної заяви ТОВ «Олкар» в особі ліквідатора Косякевича С.О. до ТОВ «АГРОАЛЬЯНС-2009» про витребування нерухомого майна та визнання права власності на нього був призначений в судовому засіданні на 05.05.2020р.

Ухвала суду від 21.04.2020р., що направлялись ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» на адресу, зазначену в позовній заяві і яка відповідає адресі, наявній в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, 29.04.2020р. була повернута до суду у зв'язку з відсутністю відповідача за даною адресою.

За правилами п. 5 ч. 6 ст. 242 Господарського процесуального кодексу України, днем вручення судового рішення є день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, яка зареєстрована у встановленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила суду іншої адреси.

Оскільки відповідач не повідомив суду іншої адреси, він вважається таким, що належним чином був повідомлений про дату, час та місце судового засідання, а тому суд вважає за можливе розглянути справу за відсутності представника відповідача.

Розглянувши подані документи і матеріали, вислухавши пояснення повноважного представника позивача, з'ясувавши фактичні обставини справи, дослідивши докази, які мають юридичне значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, господарський суд ВСТАНОВИВ:

Товариство з обмеженою відповідальністю «ОЛКАР» зареєстроване в якості суб'єкта господарювання 05.08.2015р., про що у Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань внесені відомості за № 1 064 102 0000 012081.

Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 19.09.2019р., яка набрала законної сили, визнано недійсним односторонній правочин, вчинений ОСОБА_1 шляхом оформлення права власності на:

- ремонтну майстерню, площа - 432,4 м2, АДРЕСА_1 (рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, індексний номер: 45838168 від 06.03.2019р. 11:58:31), реєстраційний номер НОМЕР_1 ;

- кузню, площа - 76,8 м2, АДРЕСА_1 (рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, індексний номер: 45838399 від 06.03.2019р. 12:04:26), реєстраційний номер 592364174249;

- гараж тракторної бригади, площа - 512,6 м2, АДРЕСА_1 (рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, індексний номер: 45837847 від 06.03.2019р. 11:51:31), реєстраційний номер 592556974249;

скасовано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно записи про право власності № 30583825 від 01.03.2019р. 15:55:19, № 30584035 від 01.03.2019р. 16:00:31, № 30583576 від 01.03.2019р. 15:40:24.

Даним судовим рішенням встановлені наступні обставини:

« 08 грудня 2017 року між ОСОБА_1 (Іпотекодержателем) та Товариством з обмеженою відповідальністю «Олкар» в особі директора ОСОБА_2 (Іпотекодавцем) був укладений Іпотечний договір згідно умов якого іпотекою забезпечується виконання зобов'язань Іпотекодавця по договору позики від 08.12.2017р., що укладений між Іпотекодавцем та Іпотекодержателем, за умовами якого Іпотекодавець зобов'язаний повернути Іпотекодержателю позику в розмірі 2 800 000,00 грн. (що є еквівалентом 100 000,00 доларів США, за середнім комерційним курсом банків міста Чернігова станом на 08.12.2017р.) до 08 грудня 2018 року.

Предметом іпотеки є:

- гараж тракторної бригади, загальною площею 512,6 м2, що розташований в АДРЕСА_1;

- ремонтна майстерня, загальною площею 432,4 м2, що розташована в АДРЕСА_1;

- кузня, загальною площею 76,8 м2, що розташована в АДРЕСА_1 .

Предмет іпотеки є власністю Іпотекодавця.

Пунктом 5.2 Іпотечного договору передбачено, що Іпотекодержатель може задовольнити забезпечену іпотекою вимогу шляхом набуття права власності на предмет іпотеки. Правовою підставою для реєстрації права власності Іпотекодержателя на нерухоме майно, яке є предметом іпотеки, є договір про задоволення вимог Іпотекодержателя або відповідне застереження в іпотечному договорі, яке прирівнюється до такого договору за своїми правовими наслідками та передбачає передачу Іпотекодержателю права власності на предмет іпотеки в рахунок виконання основного зобов'язання.

Даний Іпотечний договір був посвідчений приватним нотаріусом Чернігівського міського нотаріального округу Дремлюгою Ю.О. 08 грудня 2017 року та зареєстрований в реєстрі за № 1248.

20 січня 2018 року між ОСОБА_1 (Іпотекодержателем) та Товариством з обмеженою відповідальністю «Олкар» в особі директора ОСОБА_2 (Іпотекодавцем) був укладений договір про внесення змін до Іпотечного договору від 08.12.2017р.

Згідно внесених змін іпотекою забезпечується виконання зобов'язань Іпотекодавця по договору позики від 08.12.2017р., що укладений між Іпотекодавцем та Іпотекодержателем, за умовами якого Іпотекодавець зобов'язаний повернути Іпотекодержателю позику в розмірі 2 800 000,00 грн. (що є еквівалентом 100 000,00 доларів США, за середнім комерційним курсом банків міста Чернігова станом на 08.12.2017р.) до 22 січня 2018 року.

Також сторони Іпотечного договору внесли зміни до п. 5.3 договору та встановили, що у разі невиконання умов цього договору Іпотекодержатель надсилає Іпотекодавцю письмову вимогу про усунення порушення зобов'язання забезпеченого іпотекою, у строк, що не перевищує 30 календарних днів, та попередження про звернення стягнення на предмет іпотеки у разі невиконання цієї вимоги. Якщо протягом зазначеного строку вимога Іпотекодержателя залишається без задоволення або якщо Іпотекодавець у разі неможливості виконання зобов'язання та усунення порушень, зазначених у письмовій вимозі, раніше строку, вказаного в письмовій вимозі, надасть згоду на реєстрацію права власності на предмет іпотеки на Іпотекодержателя Іпотекодержатель вправі прийняти рішення про звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом позасудового врегулювання, а саме: реєстрацією права власності на предмет іпотеки.

За домовленістю сторін у разі невиконання Іпотекодавцем зобов'язання, забезпеченого іпотекою, цей договір передбачає передачу права власності на предмет іпотеки Іпотекодержателю та є правовою підставою для реєстрації права власності на предмет іпотеки.

Договір про внесення змін до Іпотечного договору був посвідчений приватним нотаріусом Чернігівського міського нотаріального округу Дремлюгою Ю.О. 20 січня 2018 року та зареєстрований в реєстрі за № 37.

Відомості про передачу нерухомого майна в іпотеку були внесені 08.12.2017р. до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, про що свідчить надана ліквідатором Інформаційна довідка від 02.09.2018р. № 136262794.

Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 17.10.2018р. по даній справі затверджено реєстр вимог кредиторів до якого включено вимоги ТОВ «ІНКРІС - АГРО», Головного управління ДФС у Чернігівській області та ТОВ «ПРОМАГРОЛІЗИНГ - УКРАЇНА».

При цьому, розпорядником майна боржника - арбітражним керуючим Жураковською Л.В. не були внесені окремо до реєстру вимоги кредиторів, які забезпечені заставою майна боржника, та відомості про майно боржника, яке є предметом застави згідно з державним реєстром застав.

ОСОБА_1 не подавав заяву з грошовими вимогами до боржника під час провадження у справі про банкрутство. Відповідно вимоги ОСОБА_1 судом не розглядались.

В постанові Господарського суду Чернігівської області від 20.11.2018р. по даній справі вказано, що на підставі наказу від 01.08.2018р. № 1/927/531/18/18-ін. арбітражним керуючим Жураковською Л.В. була проведена інвентаризація майна боржника.

Згідно інвентаризаційного опису № 1 на 20 вересня 2018р. товарно-матеріальних цінностей (том 2, а.с. - 164) в ході інвентаризації були виявлені належні боржнику об'єкти нерухомості вартістю 4 101 635,79 грн. (знос 389 200,00 грн.), а саме:

гараж тракторної бригади вартістю 1 522 255,00 грн.;

господарське приміщення вартістю 995 650,79 грн.;

прохідна тракторної бригади вартістю 71 569,00 грн.;

ремонтна майстерня вартістю 1 284 090,00 грн.;

кузня вартістю 228 071,00 грн.

Аналогічні дані відображені в акті контрольної перевірки інвентаризації цінностей на склад 20 вересня 2018р. (том 2, а.с. - 165).

Як вбачається з наданих ліквідатором Інформаційних довідок від 09.04.2019р. № 162863690, № 162865151, № 162866483, державним реєстратором Чернігівської районної державної адміністрації Ананком К.В. була проведена державна реєстрація права власності ОСОБА_1 на наступне нерухоме майно:

- ремонтну майстерню, площа - 432,4 м2, АДРЕСА_1 (рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, індексний номер: 45838168 від 06.03.2019р. 11:58:31), реєстраційний номер 593076774249, запис про право власності № 30583825 від 01.03.2019р. 15:55:19;

- кузню, площа - 76,8 м2, АДРЕСА_1 (рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, індексний номер: 45838399 від 06.03.2019р. 12:04:26), реєстраційний номер 592364174249, запис про право власності № 30584035 від 01.03.2019р. 16:00:31;

- гараж тракторної бригади, площа - 512,6 м2, АДРЕСА_1 (рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, індексний номер: 45837847 від 06.03.2019р. 11:51:31), реєстраційний номер 592556974249, запис про право власності № 30583576 від 01.03.2019р. 15:40:24.

Підставою виникнення права власності зазначені: Іпотечний договір від 08.12.2017р. нотаріально посвідчений приватним нотаріусом Дремлюгою Ю.О. та зареєстрований в реєстрі за № 1248, договір про внесення змін до Іпотечного договору від 20.01.2018р. нотаріально посвідчений приватним нотаріусом Дремлюгою Ю.О. та зареєстрований в реєстрі за № 37, повідомлення про звернення стягнення на предмет іпотеки ОСОБА_1 від 13.03.2018р.»

Задовольняючи заяву ліквідатора про визнання недійсним одностороннього правочину, вчиненого ОСОБА_1 шляхом оформлення права власності на нерухоме майно, суд дійшов висновку, що під час його вчинення ОСОБА_1 було порушено приписи ст. 38, 42, 49 Закону про банкрутство, що є підставою для визнання правочину недійсним у відповідності до ст. 203, 215 Цивільного кодексу України.

Відповідні дії ОСОБА_1 призвели до порушення законних інтересів кредиторів і як наслідок - продаж відповідного майна в порядку, передбаченому Законом про банкрутство, з можливістю включення відповідних коштів, що є різницею між ціною продажу на аукціоні та вимогами іпотекодержателя, до ліквідаційної маси з метою погашення вимог кредиторів, став неможливим.

Як вбачається із матеріалів справи (том 12, а.с. 194 - 204), загальними зборами учасників ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» 28.08.2019р. було прийнято рішення (протокол № 2-2019):

збільшити статутний капітал товариства на 591 299,00 грн., з яких 561 734,00 грн. за рахунок додаткового майнового внеску учасника товариства ОСОБА_1 , а решта в розмірі 29 565,00 грн. - за рахунок додаткового грошового внеску учасника товариства ОСОБА_3 ;

встановити статутний капітал товариства в розмірі 592 299,00 грн. за рахунок майна: гаражу тракторної бригади, загальною площею 512,6 м2, що знаходиться за адресою: АДРЕСА_1 ; кузні, загальною площею 76,8 м2, що знаходиться за адресою: АДРЕСА_1 та ремонтної майстерні, загальною площею 432,4 м2, що знаходиться за адресою: АДРЕСА_1 ;

затвердити наступні розміри часток учасників товариства: ОСОБА_3 - 29 615,00 грн., що еквівалентно 5% статутного капіталу товариства; ОСОБА_1 - 562 684,00 грн., що еквівалентно 95% статутного капіталу товариства.

В цей же день, 28.08.2019р., на виконання вищевказаного рішення загальних зборів учасників ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009», ОСОБА_1 передав у власність ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» спірне нерухоме майно, що підтверджується нотаріально посвідченим актом прийому - передачі негрошового внеску у статутний капітал від 28.08.2019р. № 1-2019.

Об вересня 2019 року право власності ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» було зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, що підтверджується відповідними витягами.

На підставі нотаріально посвідченої заяви ОСОБА_1 від 30.09.2019р. загальними зборами учасників ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» 30.09.2019р. було прийнято рішення (протокол № 3), зокрема:

про внесення змін до відомостей про склад учасників товариства, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, у зв'язку з виходом зі складу учасників товариства ОСОБА_1 ;

про зменшення статутного капіталу товариства на 562 684,00 грн. та встановлення нового розміру статутного капіталу товариства в сумі 29 615,00 грн.

При цьому, в заяві ОСОБА_1 від 30.09.2019р. про вихід зі складу учасників товариства вказано, що на момент підписання цієї заяви йому фактично виплачена готівкою вартість частки в статутному капіталі товариства в розмірі 562 684,00 грн.

Відповідно до статей 15, 16 ЦК України та статті 20 ГК України кожна особа/суб'єкт господарювання має право на звернення до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права у разі його порушення, невизнання або оспорювання та інтересу, який не суперечить загальним засадам цивільного/господарського законодавства.

У рішенні від 15.11.1996 у справі «Чahal проти Об'єднаного Королівства», Європейський суд з прав людини зазначив, що стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) гарантує на національному рівні ефективні правові засоби для здійснення прав і свобод, що передбачаються Конвенцією, незалежно від того, яким чином вони виражені в правовій системі тієї чи іншої країни. Суть цієї статті зводиться до вимоги надати такі міри правового захисту на національному рівні, що дозволили б компетентному державному органу розглядати по суті скарги на порушення положень Конвенції й надавати відповідний судовий захист, хоча держави - учасники Конвенції мають деяку свободу розсуду щодо того, яким чином вони забезпечують при цьому виконання своїх зобов'язань. Крім того, Суд указав на те, що за деяких обставин вимоги статті 13 Конвенції можуть забезпечуватися всією сукупністю засобів, що передбачаються національним правом.

Аналіз наведеного дає підстави для висновку, що кожна особа має право на ефективний засіб правового захисту, не заборонений законом. Застосування конкретного способу захисту цивільного права залежить як від змісту суб'єктивного права, за захистом якого звернулася особа, так і від характеру його порушення.

Конституційне право на судовий захист передбачає як невід'ємну частину такого захисту можливість поновлення порушених прав і свобод громадян, правомірність вимог яких встановлена в належній судовій процедурі і формалізована в судовому рішенні, і конкретні гарантії, які дозволяють б реалізовувати його в повному обсязі і забезпечувати ефективне поновлення в правах за допомогою правосуддя, яке відповідає вимогам справедливості, що узгоджується також зі статтями 6, 13 Конвенції, ратифікованої Верховною Радою України Законом від 17 липня 1997 року № 475/97-ВР.

У рішенні Конституційного Суду України від 02.11.2004 № 15-рп/2004 зазначено, верховенство права - це панування права в суспільстві. Одним з проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Усі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка значною мірою дістала відображення в Конституції України.

Таке розуміння права не дає підстав для його отождествлення із законом, який іноді може бути й несправедливим, у тому числі обмежувати свободу та рівність особи. Справедливість - одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права.

Правову позицію щодо дотримання справедливості Конституційний Суд України висловив у рішенні від 30.01.2003 № 3-рп/2003 у справі про розгляд судом окремих постанов слідчого і прокурора: «Правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах».

За змістом частини другої статті 16 ЦК України та частини другої статті 20 ГК України суд може захистити цивільне право або інтерес, зокрема, шляхом визнання права та відновлення становища, яке існувало до порушення прав та законних інтересів суб'єкта господарювання.

Водночас, як правило, суб'єкт порушеного права може скористатися не будь-яким, а цілком конкретним способом захисту свого права (пункт 5.6 постанови Великої Палати Верховного Суду від 22 серпня 2018 року у справі № 925/1265/16 (провадження № 12-158гс18)). Крім того, Велика Палата Верховного Суду неодноразово звертала увагу, що застосування конкретного способу захисту цивільного права залежить як від змісту права чи інтересу, за захистом якого звернулася особа, так і від характеру його порушення, невизнання або оспорення. Такі право чи інтерес мають бути захищені судом у спосіб, який є ефективним, тобто таким, що відповідає змісту відповідного права чи інтересу, характеру його порушення, невизнання або оспорення та спричиненим цими діями наслідкам. Подібні висновки сформульовані, зокрема, у постанові Великої Палати Верховного Суду від 5 червня 2018 року у справі № 338/180/17 (провадження № 14-144цс18), від 11 вересня 2018 року у справі № 905/1926/16 (провадження № 12-187гс18) та від 30 січня 2019 року у справі № 569/17272/15-ц (провадження № 14-338цс18).

Обраний заявником спосіб захисту має гарантувати практичну та ефективну можливість захисту порушеного права.

Арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) є одним з основних учасників справи про банкрутство. Після введення процедури ліквідації до арбітражного керуючого (ліквідатора) переходить правомочність власника та керівника боржника.

Відповідно до статті 61 Кодексу України з процедур банкрутства ліквідатор з дня свого призначення здійснює, зокрема, такі повноваження:

приймає у своє відання майно боржника, забезпечує його збереження;

виконує функції з управління та розпорядження майном банкрута;

подає до суду заяви про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника;

вживає заходів, спрямованих на пошук, виявлення та повернення майна банкрута, що знаходиться у третіх осіб.

Ліквідатор у справі про банкрутство має статус особи, що за рішенням суду зобов'язана належним чином виконувати свої повноваження під час ліквідаційної процедури, зокрема ті, що спрямовані на формування ліквідаційної маси боржника та задоволення вимог кредиторів.

У цій справі ліквідатор боржника, звертаючись до суду із заявою про захист порушених, на його думку, прав власності боржника, обрав такі способи захисту цього права як витребування майна з чужого незаконного володіння відповідно до статті 388 ЦК України (віндикаційний позов) та визнання права власності на нього відповідно до 392 ЦК України.

Віндикація застосовується до відносин речово - правового характеру, зокрема, якщо між власником і володільцем майна немає договірних відносин і майно перебуває у володільця не на підставі укладеного з власником договору. У цьому разі майно може бути витребуване від особи, яка не є стороною недійсного правочину, шляхом подання віндикаційного позову, зокрема від добросовісного набувача, з підстав, передбачених частиною першою статті 388 ЦК України.

Такий правовий висновок Великою Палатою Верховного Суду, з посиланням на висновок Верховного Суду України, сформульований у постанові від 17.02.2016 у справі N 6-2407цс15 - пункт 58 постанови від 28.11.2018 у справі № 504/2864/13-ц (провадження № 14-452цс18).

Під час розгляду віндикаційного позову позивач має підтвердити право власності на витребуване майно, факт вибуття майна з його володіння, наявність майна у незаконному володінні відповідача, відсутність у відповідача правових підстав для володіння майном. На підтвердження наявності у позивача суб'єктивного права на витребуване майно позивач повинен надати суду відповідні докази.

Право власника на витребування майна від добросовісного набувача на підставі частини першої статті 388 ЦК України пов'язується з тим, у який спосіб майно вибуло з його володіння. Ця норма передбачає вичерпне коло підстав, коли за власником зберігається право на витребування свого майна від добросовісного набувача.

Однією з таких підстав є вибуття майна з володіння власника або особи, якій він передав майно, не з їхньої волі іншим шляхом. Наявність у діях власника волі на передачу майна іншій особі унеможливає його витребування від добросовісного набувача.

Можливість витребування майна з чужого незаконного володіння законодавець ставить у залежність насамперед від того, чи є володільець майна добросовісним чи недобросовісним його набувачем.

Недобросовісний володільець зобов'язаний негайно повернути майно особі, яка має на нього право власності або інше право відповідно до договору або закону, або яка є добросовісним володільцем цього майна. У разі невиконання недобросовісним володільцем цього обов'язку заінтересована особа має право пред'явити позов про витребування цього майна (стаття 400 ЦК України).

Тобто статтею 400 ЦК України дає підставу для висновку про те, що закон допускає необмежену віндикацію майна у недобросовісного набувача.

Згідно зі статтею 388 ЦК України недобросовісним є такий набувач, який знав або повинен був знати, що відчужувач, у якого він отримав майно, не має права його відчужувати.

За змістом частини першої статті 388 ЦК України добросовісним має вважатися той набувач, який не знав і не повинен був знати, що набуває майно в особи, яка не має право його відчужувати, а недобросовісним володільцем є та особа, яка знала або повинна була знати, що її володіння незаконне.

Витребування майна від добросовісного набувача (особи, яка не знала і не повинна була знати про те, що особа, у якої річ придбана, не має права її відчужувати) є можливим у всіх випадках, коли майно придбане безоплатно в особи, яка не мала права відчужувати річ.

Якщо добросовісний набувач придбав річ за плату, власник має право витребувати таку річ тільки у випадках, коли вона вибула з володіння поза його (або особи, якій річ була передана власником) волею, зокрема загублена власником або іншою особою, якій річ була передана власником, або була викрадена у власника чи такої особи.

Право власника на витребування майна від добросовісного набувача на підставі частини першої статті 388 ЦК України пов'язується з тим, у який спосіб майно вибуло з його володіння. Зазначена норма передбачає вичерпне коло підстав, коли за власником зберігається право на витребування свого майна від добросовісного набувача.

Однією з таких підстав є вибуття майна з володіння власника або особи, якій він передав майно, не з їхньої волі іншим шляхом. Наявність у діях власника волі на передачу майна іншій особі унеможливає його витребування від добросовісного набувача.

Статтею 388 ЦК України передбачено можливість витребування майна власником від добросовісного набувача, такі випадки обмежені та можуть статися за умови, що майно вибуло з володіння власника або особи, якій він його передав, поза їх волею.

До того ж слід вказати на те, що волею є детерміноване і мотивоване бажання особи досягти поставленої мети. Сама по собі воля не тягне юридичних наслідків для відповідної особи. Волевиявлення - прояв волі особою зовні, завдяки чому воля стає доступною для сприйняття іншими особами.

Верховний Суд у постанові від 22.12.2018 у справі № 910/4715/16 висловив позицію про те, що статтею 388 ЦК України передбачено можливість витребування майна власником від добросовісного набувача у разі, якщо майно вибуло з володіння власника поза його волею. При цьому наявність у діях власника волі на передавання майна іншій особі унеможливає застосування вимог наведеної норми щодо витребування майна від добросовісного набувача.

Отже, можливість витребування майна, придбаного за відплатним договором, з чужого незаконного володіння закон ставить у залежність насамперед від того, чи є володільець майна добросовісним чи недобросовісним його набувачем. Одночасно добросовісність (недобросовісність) незаконного володільця характеризує його суб'єктивне ставлення до обставин вибуття майна з володіння власника та правомірність його придбання.

Під час розгляду даної справи було встановлено, що: до 01.03.2019р. власником спірного майна був позивач (банкрут); 01.03.2019р. право власності на спірне майно було зареєстровано за ОСОБА_1 внаслідок вчинення ним одностороннього правочину (звернення стягнення на предмет іпотеки в позасудовому порядку); у подальшому спірне майно було відчужене 28.08.2019р. ОСОБА_1 шляхом передачі у власність ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» в якості негрошового внеску у статутний капітал товариства; 06.09.2019р. право власності на спірне майно було зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно за ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009»; 19.09.2019р. односторонній правочин, вчинений ОСОБА_1 шляхом оформлення права власності на спірне майно, був визнаний недійсним в судовому порядку.

За положеннями статті 387 ЦК України власник має право витребувати своє майно від особи, яка незаконно, без відповідної правової підстави заволоділа ним.

Водночас відповідно до статті 330 ЦК України, якщо майно відчужене особою, яка не мала на це права, добросовісний набувач набуває право власності на нього, якщо згідно зі статтею 388 цього Кодексу майно не може бути витребуване в нього.

Можливість витребування майна з чужого незаконного володіння законодавець ставить у залежності насамперед від того, чи є володілець майна добросовісним чи недобросовісним його набувачем.

Згідно зі статтею 388 ЦК України недобросовісним є такий набувач, який знав або повинен був знати, що відчужувач, у якого він отримав майно, не має права його відчужувати.

За змістом частини першої статті 388 ЦК України добросовісним має вважатися той набувач, який не знав і не повинен був знати, що набуває майно в особи, яка не має право його відчужувати, а недобросовісним володільцем є та особа, яка знала або повинна була знати, що її володіння незаконне.

Досліджуючи питання чи є відповідач добросовісним набувачем, суд зазначає наступне:

згідно ст. 92 ЦК України, юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону.

Відповідно до ст. 28 - 30 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», органами товариства є загальні збори учасників, наглядова рада (у разі утворення) та виконавчий орган. Загальні збори учасників є вищим органом товариства. Кожен учасник товариства має право бути присутнім на загальних зборах учасників, брати участь в обговоренні питань порядку денного і голосувати з питань порядку денного загальних зборів учасників. Загальні збори учасників можуть вирішувати будь-які питання діяльності товариства. До компетенції загальних зборів учасників належать, зокрема: внесення змін до статуту товариства; зміна розміру статутного капіталу товариства; затвердження грошової оцінки негрошового вкладу учасника; перерозподіл часток між учасниками товариства у випадках, передбачених цим Законом. Питання, передбачені частиною другою цієї статті, та інші питання, віднесені законом до компетенції вищого органу товариства, не можуть бути віднесені до компетенції інших органів товариства, якщо інше не випливає з цього Закону.

Питання про збільшення статутного капіталу ТОВ «АГРОАЛЬЯНС - 2009» за рахунок додаткового майнового внеску учасника товариства ОСОБА_1 (шляхом внесення спірного нерухомого майна) вирішувалося на загальних зборах учасників даного товариства, які відбулись 28.08.2019р.

При цьому, зі змісту протоколу № 2-2019 від 28.08.2019р. вбачається, що на загальних зборах був присутній учасник товариства ОСОБА_1 та голосував за збільшення статутного капіталу.

Оскільки вищевказане рішення та фактична передача у власність відповідача спірного нерухомого майна відбулась під час розгляду Господарським судом Чернігівської області заяви ліквідатора банкрута Косякевича С.О. від 22.04.2019р. № 02-36/152 до ОСОБА_1 про визнання недійсним правочину з переходу права власності на предмет іпотеки за іпотечним договором і до ухвалення судового рішення за результатами вирішення спору, суд дійшов висновку, що відповідач являється недобросовісним набувачем, оскільки він (в особі вищого органу товариства) міг знати, що ОСОБА_1 не має права відчужувати майно.

З огляду на встановлення в судовому порядку незаконності набуття ОСОБА_1 права власності на спірне нерухоме майно, позовні вимоги в частині витребування майна від недобросовісного набувача являються обґрунтованими і підлягають задоволенню.

Звернення банкрута в особі ліквідатора із заявою в порядку статті 388 ЦК України є ефективним способом захисту порушених прав боржника, відповідає повноваженням ліквідатора боржника та не суперечить меті Кодексу України з процедур банкрутства.

При виборі та застосуванні норми права суд враховує висновки, викладені в постанові Верховного Суду у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду від 20.02.2020р. по справі № 922/719/16.

Згідно ст. 392 ЦК України, власник майна може пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорується або не визнається іншою особою, а також у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності.

Під час розгляду справи було встановлено, що відповідач не визнає права власності позивача на спірне майно, оскільки вважає себе його добросовісним набувачем, що вбачається зокрема зі змісту відзиву на позов. На момент розгляду даного позову спірне майно зареєстроване за відповідачем.

У відповідності з п. 9 ч. 1 ст. 27 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії рейдерству» від 05.12.2019р.), державна реєстрація права власності та інших речових прав, крім державної реєстрації права власності на об'єкт незавершеного будівництва, проводиться на підставі судового рішення, що набрало законної сили, щодо набуття, зміни або припинення права власності та інших речових прав на нерухоме майно.

Частиною 3 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії рейдерству» від 05.12.2019р.) встановлено, що відомості про речові права, обтяження речових прав, внесені до Державного реєстру прав, не підлягають скасуванню та/або вилученню.

У разі скасування рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав на підставі судового рішення чи у випадку, передбаченому підпунктом "а" пункту 2 частини шостої статті 37 цього Закону, а також у разі визнання на підставі судового рішення недійсними чи скасування документів, на підставі яких проведено державну реєстрацію прав, скасування на підставі судового рішення державної реєстрації прав, державний реєстратор чи посадова особа Міністерства юстиції України (у випадку, передбаченому підпунктом "а" пункту 2 частини шостої статті 37 цього Закону) проводить державну реєстрацію набуття, зміни чи припинення речових прав відповідно до цього Закону.

Ухвалення судом рішення про скасування рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав, визнання недійсними чи скасування документів, на підставі яких проведено державну реєстрацію прав, а також скасування державної реєстрації прав допускається виключно з одночасним визнанням, зміною чи припиненням цим рішенням речових прав, обтяжень речових прав, зареєстрованих відповідно до законодавства (за наявності таких прав).

Позивачем не було заявлено похідних вимог про скасування рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав або про скасування державної реєстрації прав, однак з огляду на наведені вище положення Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» визнання права власності в даному випадку являється також ефективним способом захисту порушених прав боржника, оскільки судові рішення про визнання права власності буде підставою для державної реєстрації права власності на спірне нерухоме майно за позивачем.

Враховуючи вищевикладене, позовні вимоги підлягають задоволенню в повному обсязі.

За подання позовної заяви до суду ТОВ «Олкар» в особі ліквідатора Косякевича С.О. було сплачено 3 842,00 грн. судового збору, який на підставі ч. 1 ст. 129 Господарського процесуального кодексу України, повністю покладається на відповідача.

Згідно ст. 7 Кодексу України з процедур банкрутства, господарський суд розглядає спори, стороною в яких є боржник, за правилами, визначеними Господарським процесуальним кодексом України. За результатами розгляду спору суд ухвалює рішення.

Керуючись ст. 2, 7, 61 Кодексу України з процедур банкрутства, ст. 233, 238, 240 Господарського процесуального кодексу України, господарський суд

ВИРІШИВ:

Позовну заяву Товариства з обмеженою відповідальністю «Олкар» до Товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОАЛЬЯНС - 2009» про витребування нерухомого майна та визнання права власності на нього задовольнити.

Витребувати у Товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОАЛЬЯНС-2009» (14013, м. Чернігів, вул. Олександра Молодчого, 44; код 43120488) на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Олкар» (04211, м. Київ, а/с 5; код 39934033) нерухоме майно, а саме:

- ремонтну майстерню, площа - 432,4 м2, АДРЕСА_1, реєстраційний номер НОМЕР_1 ;
- гараж тракторної бригади, площа - 512,6 м2, АДРЕСА_1, реєстраційний номер НОМЕР_2 ;
- кузню, площа - 76,8 м2, АДРЕСА_1, реєстраційний номер НОМЕР_3 .

Визнати право власності Товариства з обмеженою відповідальністю «Олкар» (код 39934033) на нерухоме майно, а саме:

- ремонтну майстерню, площа - 432,4 м2, Чернігівська АДРЕСА_1, реєстраційний номер НОМЕР_1 ;
- гараж тракторної бригади, площа - 512,6 м2, АДРЕСА_1, реєстраційний номер НОМЕР_2 ;
- кузню, площа - 76,8 м2 , АДРЕСА_1 , реєстраційний номер НОМЕР_3 .

Стягнути з Товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОАЛЬЯНС-2009» (14013, м. Чернігів, вул. Олександра Молодчого, 44; код 43120488) на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «ОЛКАР» (04211, м. Київ, а/с 5; код 39934033) 3 842 грн. 00 коп. судового збору.

Накази видати після набрання рішенням законної сили.

Рішення набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закритті апеляційного провадження або прийняття постанови суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Рішення може бути оскаржено до Північного апеляційного господарського суду у строк, встановлений ч. 1 ст. 256 Господарського процесуального кодексу України (з урахуванням п. 4 розділу X «Прикінцеві положення» Господарського процесуального кодексу України), шляхом подання апеляційної скарги через місцевий господарський суд.

Повний текст рішення складено та підписано 15.05.2020р.

Суддя

А.С.Сидоренко